

מסורת הש"ס

(א) יצמות קיו. כתובות ק: (ב) יר"מ מ"ו וכן ביר"ק ורא"ש ליתא, (ג) גני רח"ש (כחא, ד) (לעיל סא:), (ה) יו"ט"ע תוס' יצמות פה. ד"ה בלאות],

→

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכן אמר רבה כ"י: (ב) רש"י ד"ה אבל כשיעור וכו' הוה לי זווי (גא) תו"מ ומה שז"צ חסר: (א) ד"ה לא מסלקין וכו' דביון דרי אכלינכו:

→

הגהות הגר"א

[א] גמ' סמכה דעמיה טו'. י"ב ואינו מוכר אלא על תנאי זה. טו"ט"ע י"ד ס"י קע"ד וח"מ ס"י קפ"ב וקמ"ל שלא תאמר דלא סמכה דעמיה ונתראה המוכר בלא תנאי קמ"ל דהוא תנאי גמור אבל הרמב"ם גורס לא סמכה כ"י ולא קנה כלום וכתב לח"מ שמתפרש מ"ש אי הוו לי זווי כ"י לא בתורת שאלה אלא בתנאי גמור ובינו שלא שתק השלח אלא אמר את ונוולא את לא גמר ומקני ע"ש וכ"כ בש"ע ח"מ ס"י ר"י: [ב] שם ובידומי כ"י אכל טפי. י"ב לא. גירסת הרמב"ם וכו"ה גירסת היר"ק. מ"מ ח"ס ומחשבינן משטרא לשטרא (דלגורסת רש"י כ"ה הוה): [ג] שם עבד ר"א עובדא ביתומים קטנים כגדולים. י"ב היר"ק ורמב"ם ל"ג לא אכל הרא"ש וש"פ כתובה: [ד] רש"י ד"ה לא מסלקין. עד כ"י. י"ב ורמב"ם ס"י שאינו מנכה לו הכל אלא כמו שפלו הדיונים אבל ש"פ פירשו כפירוש"י: [ה] תוס' ד"ה פירי. אע"ג כ"י. י"ב וכ"כ הרא"ש אבל היר"ק ורמב"ם כתבו משום דהוי רביע קטוצה וע' ברא"ש פארוסה:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

הוה יסיבגא. כי אמר ומודינא דלי שמיט ואכיל כו': **וצעי לאוטציה אונאה**. דתנן (לעיל דף נא). דמחזיר לו אונאה ואע"ג דמדעת נתן לו הואיל וטעה אלמא מחילה בטעות לאו מחילה היא: **ואודיק**. השגיח צי וראה שהיה צדעמי להשיב על דבריו: **תויסן איילוניס**. קדמני להראותי טעמא

לדבריו מאיילוניס כדלקמן: **הממאנא**.

קטנה יתומה שהשלימה אתה לדעתה אמרו חכמים יכולה למאן דמן המורה אין מעשה קטנה כלום ואמה אינה זוכה בה לקדשה ורצנן הוא דתקון נשואין ליתומה שלא ינהגו בה מנהג הפקר ושמרנה בעלה והס אמרו דסגי לה צמיאון: אין לה **כסופה**. ואף מה שהכניסה לו צנדונייתה ושמתאן בכתומה וכל שכן מאתים שחקנו לאשה משום דבעל כרחיה נפקא: **שנייה**. שנית לעריות שגזרו חכמים צפ' שני דיצמות (דף כ.) אין לה כתובה דקנסא הוא דקנסין לה מפני שמרגילתו עליה כדאמרין ציצמות (דף פה:): **והאיילוניס**. דוכרניתא דלא ילדה לשון איל. אין לה כתובה שמקוה טעות דלאו אדעתא דהכי נסבה ואע"ג דכי מחלה היא נדונייא דילה למוסרה בידו טעות הואי מחילה בטעות הואי מחילה: ולא **פירוס**. נכסים שנפלו לה צירוסה אחר שנשאת תיקנו חכמים שהבעל אוכל פירות ולה מיקנו תחתיהן שאס נשצית חייב לפדותה משלו. ואלו אף על פי שאין להם תקנת פירות שאס נשצית לא יפדנה דלא קרינא בה ואותבינן לאינתו אפילו הכי לנשתא לא יחזיר לה פירות שאכל: ולא בלאום. הכניסה לו צגדים צנדונייתה אפי' יש מהס קיימים לא יחזיר בלאומיהן. אלמא מחילת אכילת פירות אע"פ שבטעות מחלה לו מחילה היא: דלא **ידע**. שנמאנה דליחול הלךך אין כאן מחילה ואפילו בטעות: **דניחא לה דניפוק עלה קלא שמא דאישוס**. ואפי' יודעת שאין נשואיה נשואין ראוה להאכילו: א"ל מוכר לשליח: אי הוה לי זווי **מהדרס** לי. רואה אני שתקבל מעותי: אם ונוולא אחי. אתה והיא קרוצים אתם ותתמרו ציינס. ונוולא לשון ארמי בין צוכר בין צנקה כשורא לומר אתה והוא או אתה והיא כך ראיתי בתשובה הגאונים.

ואני אומר שזה שמה: **משכנתא מאי**. משכן לו שדה ולא קץ עמו לאכול פירות לשם רצית אלא סתם והוא ירד ועשה ואכל: **הכא נמי לא קץ ליה**. ופליג אדרכ נחמן דאמר לעיל הדרא ארעא והדרי פירי: **וחשיב**. כמה אכל פירות ואפקינהו מיניה: **באפרא דמסלקי**. במקום שנהגו להלוות סתם ומלוה אוכל פירות ולא פסק עמו צנכייתא כדלקמן ונהגו לסלק את המלוה ממנה בכל עת שתשיג יד הלוה למעות: **אכל כשיעור** זווי. כפי מה שנמכרין הפירות בשוק וצא הלוה לפנינו ותבע ואמר איני רוצה שיאכל פירותי בצרית ישומו פירות שאכל ויטלם בחצובו אילו הוו לי זווי (ו) לא מסלקין ליה השתא נמי פירי אכל זווי ידידי נינהו: **מסלקין ליה**. ואע"ג דאצק רצית הוא ואינה יוצאה צדיינן הני מיילי לצתר דשקליה אבל זה זריו הוא ואינו מניחו לאכול אלא כדי הקרן: **אכל טפי לא מפקין מיניה**. דאצק רצית הוא ואינה יוצאה צדיינן: **ולא מתחצינן משטרא לשטרא**. אם חייב לו מעות בשטר אחר אין העודף בזה שאכל פרעון לחוב השטר האחר דהאי אפקין מיניה הוא מה שאכל כבר: **וציתומים**. אם שדה זו של יתומים היא: **אכל טפי מפקין מיניה**. שצ"ד שבעיר אציהן של יתומים והרי הם שליטים לעשות משפט והס לא מחלו על העודף שאכל והוה ליה כמאן דסלקוה משעתא דאכל שיעור זווי: לא **מסלקין ליה בלא זווי**. [ד] עד שיתן לו כל שיעור מעות הלוואתו (ו) וכיון

דכי אכליניהו להך לאו בתורת פרעון אכליניהו הוה ליה אצק רצית אפוקי מיניה אצק רצית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקי דאילו אתרא דלא מסלקי שנהגו לאכול המשכונא שנים הקצובות לננהגן ואילו הוו ליה זווי לא מני מסלק ליה הכל מודים דכל אותן השנים מכבר הוא אכלו ואי נמי אכל שיעור זווי לא מסלקין ליה:

סז.

בטעות ולא הוי מחילה ולכך הדרי פירי אבל אם היה נותנו בתורת רצית לא הוי הדרי דאצק רצית הוא אבל התם גבי פירות דקל זביני ולא מחילה בטעות היא דנהי דיכול לחזור מ"מ אין לו לחזור כי היכי דליקו בהימנותיה ולכך אית לן למימר דאפילו היה יודע שיכול לחזור לא היה חוזר ורצא דהוה

צעי לאותציה מאונאה היה סבור דטעמא דרב נחמן דלא מפקינן צאי שמיט ואכיל משום דמחילה בטעות הוא מחילה ולפי סברת רצא היה משיבו ומציא ראייה מאיילוניס: **הממאנת והשנייה והאיילונית** **אין אהן בתובה פירות** ומוזנות ובלאות. צפ"צ דכמוצו (דף קו:): תניא כיצד אמרו ממאנת אין לה מוזנות אי אתה יכול לומר ציושצת תחת בעלה שהרי הצעל חייב צמוזמותיה אלא כגון שהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה ואיילונית נמי יש לפרש צענין זה דלמוזנות שאחר מילאון ואחר שנמצאת איילונית לא אצטרך דפשיטא

דלית לה מוזני ושנייה אין לפרש ציתצא תותיה דהא מילתא דפשיטא דהא אפילו אלמנה לכ"ג דלית לה כתובה אין לה מוזנות היכא דיתצא תותיה כדאמר ג"ש מותרות (יצמות דף פה. ושס) צעמוד והולא קאי מוזני אית לה וכשהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה לא אצטרך דהא אלמנה לכ"ג כה"ג נמי אין לה דממסיק ג"ש מותרות אלא לאחר מיתה איירי דס"ד דיש לה כמו לאלמנה כדאמר' התם:

ובלאות. פי' צקונט' שהכניסה לו צגדים צנדונייתא אפילו יש מהן קיימין לא יחזיר ואי אפשר לומר כן דככל מקום שמיידי בלאות קיימין מזכיר צהדיא קיימין כדאמר סוף פרק אע"פ (כתובות דף סג:). מרדה אלמנה [ניזונות] (שס דף קא:): נמי אמרינן ונתה לא הפסידה בלאותיה קיימין וצהדיא אמרינן צפ' אלמנה (שס). צגמרא דהך משנה לא שנו אלא נכסי מלוג אבל נכסי אאן צרול אית לה ופריך אהייא אילינא אממאנת ואאיילונית אי דאיתנהו אידי ואידי שקלה ואי דליתנהו אידי ואידי לא שקלה אלא אשנייה אי דאיתנהו אידי ואידי שקלה ואי דליתנהו איפכא מצעי ליה ומסיק לעולם אשנייה ובליתנהו וקנסוה צנן לדידה צדידיה ולדידיה צדידה אלא הך בלאות דקתני הכא היינו בלאות שאין קיימין ופירות דקתני לאו בפירות שאכל קאמר דאפילו קרן גופיה אם אכלו אין לה אלא אצטרך לאשמעינן דאין לה פירות שליטת והס עדיין צעין אי נמי תקנת פירות קאמר דאין לה כגון שנשצית ולותה ופדתה עגמה ואחר כך מיאנה דומיא דמוזנות (ס):

פירי מאי ברבית קצוצה דמי ויוצאין. [ה] אע"ג דמשמע הכא דאי הדרו פירי לא הדרו אלא מטעם דהוי רצית קצוצה מכל מקום רבינא דאפיק פירי ע"כ לאו מהאי טעמא דהא אית ליה צריש פירקין (לעיל דף סג). דמשכנתא בלא נכיייתא צדיינו אין מחזירין ממלוה ללוה אלא ז"ל דטעמא דרבינא משום דהוא מחילה בטעות ולא הוי מחילה ודוקא צוציני כעין עובדא דרצה צר רב הונא אפיק רבינא פירי ולא בהלואה ור"ת מפרש הכא כרצית קצוצה דמי לא מטעם רצית קצוצה יוצאים אלא כלומר משום דמחילה בטעות לא היא מחילה ויוצאים כמו רצית קצוצה דיוצאה או דילמא היא מחילה ואין יוצאים כאצק רצית דאין יוצאים צדיינן ואין נראה דמה לו לתלות מחילה בטעות בצרית קצוצה אבל טעמא דרבינא הוא דאי משום מחילה כדפרישית:

צמישלס

משעת אכילה ואינה יוצאה צדיינן וכי סלקוהו משדה זו בלא זווי אפוקי מיניה אצק רצית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקי שנהגו לאכול המשכונא שנים הקצובות לננהגן ואילו הוו ליה זווי לא מני מסלק ליה הכל מודים דכל אותן השנים מכבר הוא אכלו ואי נמי אכל שיעור זווי לא מסלקין ליה:

כגדולים

עין משפט ונר מצוה

סז א מ"י פכ"ד מהל' אשות הל' ה סמג עשין מא טו"ט"ע אה"ע ס"י קיו ספ"י ה וס"י קנה ספ"י ו':

סח ב מ"י שס הל' צ ועיין בהשגות ובמגיד משנה טו"ט"ע אה"ע ס"י קטו ספ"י ד: **סז** ג מ"י שס טו"ט"ע שס ספ"י ג:

סז ד ה מ"י פ"ו מהל' מלוה הל' ד עיין מ"מ ופ"א מהל' מכירה הל' יב סמג עשין פב ולאוין קצג טו"ט"ע מ"מ ס"י קצב ספ"י יב וס"י ח ספ"י ח וטו"ט"ע י"ד ס"י קעב ספ"י ג:

סח ו ה מ"י פ"ו מהל' מלוה ולוה הל' א ועיין שם הל' ז ובהשגות ובמ"מ סמג לאהן שס טו"ט"ע י"ד ס"י קעב ספ"י ג וע"ש:

סח ח ט מ"י פ"ו מהל' מלוה ולוה הל' א סמג שם טור י"ד ס"י קעב כל הסוגיא וע"ש שם בה פירושי' שו"ס:

→

מוסף רש"י

הממאנת והשנייה והאיילונית אין להן לא כתובה. ממאנת משום דמעמיה יוצאה, שניה קנסא דריבנן הוא כדאמרין ציצמות צפ' יש מותרות (פה:) מפני שהיא מרגילתו לנטראה, אשניה מספקת כלום צנשאין, אשניה נפקלת צהן וולדה כשר, איילונות משום דמקא טעות הוא (כתובות ק:), ואלא פירות, דין פירות והוא פירקונה שפיקנו חכמים תחת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל אין לה ואס נשצית אינו חייב לפדותה, דתנאי כתובה ככתובה ובינו דאין לה כתובה אין לה תנאי כתובה, וכן מוזנות נמי תנאי כתובה נינהו, ובפריך בתרא (שס קו:): אמרינן כיצד אמרו ממאנת אין לה מוזנות, אי אתה יכול לומר ציושצת תחתיו שפרי בעלה חייב צמוזמותיה, אלא שאס הלך למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה אינו משלם (שס ק: ע"י(ס)). ורא בלאות. חשקי צגדים שהציאה לו צמוא ולצנן הוא, אינו מחזיר לה ציאיתת (שס).